

MEDYCINA DYDAKTYKA WYCHOWANIE

ISSN 0137-6543

ROK XLII

WARSZAWSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY

NR 7-8/2010

Zespół redakcyjny:

Prof. dr hab. Stefan Kruś – redaktor honorowy
Dr hab. Izabela Strużycka – redaktor naczelny
Dr Dariusz Kawecki – z-ca redaktora naczelnego
Mgr Karolina Gwarek – sekretarz redakcji

Rada Programowa i Naukowa:

Prof. dr hab. **Marek Krawczyk** – Rektor Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, prof. dr hab. **Sławomir Majewski** – Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, dr hab. **Sławomir Nazarewski** – Prorektor ds. Klinicznych, Inwestycji i Współpracy z Regionem, prof. dr hab. **Anna Kamińska** – Prorektor ds. Kadr, prof. dr hab. **Marek Kulus** – Prorektor ds. Dydaktyczno-Wychowawczych, prof. dr hab. **Mirosław Wielgoś** – Dziekan I Wydziału Lekarskiego, prof. dr hab. **Renata Górka** – Prodziekan ds. Oddziału Stomatologicznego, prof. dr hab. **Jerzy A. Polański** – Dziekan II Wydziału Lekarskiego, dr hab. **Kazimierz Szopiński** – Prodziekan ds. Oddziału Nauczania w Języku Angielskim, prof. dr hab. **Marek Naruszewicz** – Dziekan Wydziału Farmaceutycznego, prof. nadzw. dr hab. **Zdzisław Wójcik** – Dziekan Wydziału Nauki o Zdrowiu, prof. dr hab. **Zbigniew Gaciong** – Dziekan Centrum Kształcenia Podyplomowego.

Wydawca:

Warszawski Uniwersytet Medyczny,
Senacka Komisja ds. Informacji Naukowej i Wydawnictw

Adres redakcji:

ul. Żwirki i Wigury 61, 02-091 Warszawa
tel. (22) 57 20 615
e-mail: mdw@wum.edu.pl
http://mdw.wum.edu.pl

Zdjęcia:

Dział Fotomedyczny WUM
Prawa autorskie zastrzeżone. Żadna część publikacji nie może być powielana bez zgody Wydawcy. Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów.

Skład:

Oficina Wydawnicza WUM
tel. (22) 57 20 327, fax (22) 57 20 380

Druk:

Drukarnia EXPOL, ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek
tel. (54) 231 50 53, fax: (54) 232 37 23
Nakład: 500 egzemplarzy

CZASOPISMO JEST PUNKTOWANE W SYSTEMIE INDEX COPERNICUS

Spis treści

Z ŻYCIA WARSZAWSKIEGO UNIwersYTETU MEDYCZNEGO

<i>Anna Wasylyszyn</i> Międzynarodowe spotkanie partnerów w ramach projektu badawczego EPIDERM	2
<i>Karolina Gwarek</i> Olimpijczycy odwiedzili naszą Uczelnię! <i>Redakcja „MDW”</i>	3
Promocja absolwentów elektroradiologii i audiofonologii I Wydziału Lekarskiego.....	4
<i>Karolina Gwarek</i> Dyplomatorium absolwentów fizjoterapii.....	5
<i>Lidia Przepióra-Dziewulska, Karolina Gwarek</i> Program Erasmus na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, z wizytą w uczelni partnerskiej w Hiszpanii.....	6
<i>Elwira Zielińska</i> Z Senatu WUM.....	10

PRO MEMORIA

<i>Redakcja „MDW”</i> Odszedł Profesor Bogdan Michałowicz	13
Przemówienie Jego Magnificencji Rektora podczas nabożeństwa żałobnego.....	14
<i>Grzegorz Opolski</i> Wspomnienie o Profesorze Tadeuszu Krasce.....	16

NAUKA

Terminy obron prac doktorskich.....	17
<i>Krystyna Kasperska, Emilia Demich,</i> <i>Dariusz Białoszewski</i> Znaczenie wyników ankiety ewaluacyjnej przedmiotu „metodyka nauczania ruchu” dla optymalizacji sposobów jego nauczania	18

RECENZJE WYDAWNICZE

„Wykłady inauguracyjne z anatomii patologicznej” Profesora Stefana Krusia.....	23
Frank González-Crussi „Tajemnice ciała”	23

KOMUNIKATY

Porozumienie WUM z Fundacją Centrum Europejskie Natolin.....	24
Mapa lokalizacji jednostek Uczelni – już w Internecie!	24
Nasz Uniwersytet uczy najmłodszych.....	24

Międzynarodowe spotkanie partnerów w ramach projektu badawczego EPIDERM

W dniach 1 i 2 lipca 2010 roku na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym odbyło się spotkanie w ramach europejskiego projektu badawczego EPIDERM, którego celem jest zdobywanie, gromadzenie i upowszechnianie wiedzy na temat nowotworów skóry. Gości z różnych części Europy powitał w naszej Uczelni koordynator projektu dla strony polskiej prof. Sławomir Majewski – Kierownik Katedry Dermatologii i Wenerologii WUM, Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą.

EPIDERM (*European Prevention Initiative for Dermatological Malignancies*) to projekt realizowany pod auspicjami Executive Agency for Health and Consumers, powołanej przez Komisję Europejską. Jego celem jest pozyskiwanie i upowszechnianie wiedzy na temat typów nowotworów skóry i ich występowania, czynników ryzyka, sposobów oraz kosztów leczenia. Działania projektowe mają prowadzić do opracowania systemu prewencji, strategii redukcji ryzyka, a także skutecznych metod terapii i ukazywania najlepszych praktyk w tym zakresie. EPIDERM ma również ocenić poziom wiedzy na temat raka skóry i promować tę wiedzę na poziomach społecznym, naukowym i politycznym.

W projekcie EPIDERM uczestniczą jednostki naukowo-badawcze z dziewięciu krajów:

1. Universitätsmedizin Berlin, Skin Cancer Center Charité (SCCC) – Niemcy.
2. Erasmus Universitair Medisch Centrum – MC Rotterdam, Holandia.
3. Aristotle University of Thessaloniki Research Committee – AUTH, Grecja.
4. Hospital Germans Trias i Pujol – HUGTIP, Hiszpania.
5. University of Dundee – UNIVDUN, Wielka Brytania.
6. Helsinki University Hospital – HUS, Finlandia.
7. Università degli Studi di Modena e Reggio Emilia – USMRE, Włochy.

8. Sir Paul Boffa Hospital – SPBH, Malta.
9. Warszawski Uniwersytet Medyczny – WUM, Polska.

Koordynatorem EPIDERM dla strony polskiej jest Kierownik Katedry Dermatologii i Wenerologii WUM, Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą prof. Sławomir Majewski.

W dniach 1 i 2 lipca Pan Profesor był gospodarzem spotkania partnerów projektu, które zostało zorganizowane w naszej Uczelni. Gośćmi Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego byli między innymi: prof. Eggert Stockfleth – Główny Koordynator Projektu, Kierownik Kliniki Dermatologii i Alergologii w Centrum Raka Skóry Charité w Berlinie, czołowa badaczka nowotworów skóry w Wielkiej Brytanii – dr Charlotte Proby z University of Dundee oraz profesor Cristina Magnoni z University of Modena. Oprócz delegatów z Niemiec, Szkocji i Włoch do Warszawy przybyli również goście z Belgii, Holandii, Finlandii, Hiszpanii, Grecji i Malty. Podczas spotkania przedstawiono dotychczasowe osiągnięcia wszystkich partnerów oraz działania planowane na dalszy okres trwania projektu.

*Tekst i fot.: mgr Anna Wasylszyn
Biuro Projektów
Warszawskiego
Uniwersytetu Medycznego*

Spotkanie partnerów projektu EPIDERM (European Prevention Initiative for Dermatological Malignancies) w naszej Uczelni. Koordynatorem projektu dla strony polskiej jest prof. Sławomir Majewski – Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą WUM

Olimpijczycy odwiedzili naszą Uczelnię!

Gośćmi Rektora prof. Marka Krawczyka byli 30 lipca przedstawiciele Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Podczas spotkania na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym wyrazili oni swoje poparcie dla projektu budowy Centrum Sportowo-Rehabilitacyjnego WUM.

W spotkaniu z Jego Magnificencją uczestniczyli: Prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego Andrzej Kraśnicki i Dyrektor Centrum Edukacji Olimpijskiej Grażyna Rabsztyn (olimpijka, trzykrotna rekordzistka świata w biegu na 100 m przez płotki, a zarazem 5. kobieta na liście zawodniczek wszech czasów w tej dyscyplinie). Gośćmi prof. Marka Krawczyka były również członkinie PKOl: Ewa Kłobukowska – lekkoatletka, sprinterka, złota medalistka Olimpiady w Tokio w 1964 r., oraz Stanisława Szydłowska – kajakarka, olimpijka z Meksyku (1968) i Monachium (1972).

Podczas spotkania z Rektorem przedstawiciele Polskiego Komitetu Olimpijskiego zapewнили o poparciu PKOl dla projektu wybudowania na terenie WUM (w Kampusie Banacha, przy ul. Ks. Trojdena) Centrum Sportowo-Rehabilitacyjnego, które będzie w przyszłości służyć rozwojowi sportu, także na poziomie olimpijskim. Goście wpisali się ponadto do Księgi Pamiątkowej Uczelni.

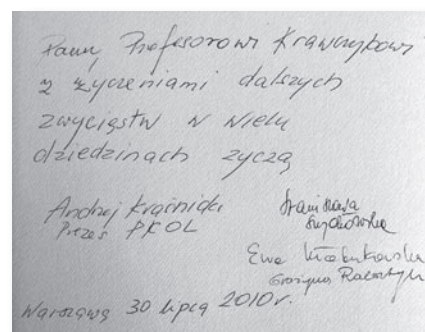
Przypomnijmy, że budowa Centrum Sportowo-Rehabilitacyjnego została zaplanowana na lata 2011-2013. W obiekcie znaleźć się mają m.in. ponad 50-metrowy basen olimpijski i basen szkoleniowo-rozgrzewkowy, hala sportowa i sale

Spotkanie Rektora prof. Marka Krawczyka z przedstawicielami Polskiego Komitetu Olimpijskiego (od lewej stoją: Ewa Kłobukowska, JM Rektor, Andrzej Kraśnicki, Grażyna Rabsztyn i Stanisława Szydłowska)

specjalistyczne, m.in. sala fitness, sztuk walki, szermierki, siłownia, kręgielnia i ściana wspinaczkowa. Budynek będzie dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Planowana kubatura obiektu to 124.733,2 m³, a całkowita powierzchnia – 19.968,6 m².

Redakcja „MDW”

Prezes PKOl Andrzej Kraśnicki wpisuje się do Księgi Pamiątkowej Uczelni. Wpisów dokonali także pozostali uczestnicy spotkania z Jego Magnificencją Rektorem

Promocja absolwentów elektroradiologii i audiofonologii

7 lipca dyplomy ukończenia studiów licencjackich otrzymali absolwenci specjalności elektroradiologia i audiofonologia, kierunku zdrowie publiczne na I Wydziale Lekarskim.

Promocja absolwentów odbyła się w Sali Senatu WUM, w obecności władz akademickich i pełnomocników Dziekana ds. kształcenia w specjalnościach elektroradiologia i audiofonologia w naszej Uczelni.

Bohaterów uroczystości powitał Dziekan I WL prof. Mirosław Wielgoś, który powiedział: – Dyplomy, które dziś otrzymacie, są nagrodą za determinację i ciężką pracę, jaką jest zdobywanie wiedzy. Wierzę, że w zmieniającej się rzeczywistości wiedza i wykształcenie będą się liczyć coraz bardziej. Uzyskanie przez Was tytułu zawodowego jest przepustką do kariery, ale i zobowiązaniem do dalszych odpowiedzialnych wyborów naukowych i zawodowych. Życzę Wam, aby obrana przez Was droga okazała się szczęśliwa i przy-

Dyplom z rąk Dziekana I Wydziału Lekarskiego prof. Mirosława Wielgosia i Prorektora prof. Marka Kulusa odbiera lic. Monika Wójcik

niosła Wam same korzyści. Mam nadzieję, że dla większości z Was współpraca z Uniwersytetem jeszcze się nie kończy i że będziecie kontynuować kształcenie w naszej Uczelni. Niezależnie od podjętej decyzji, pamiętajcie o swojej *Alma Mater*, głoscie wszem i wobec jej dobre imię.

Do absolwentów zwrócił się także Prorektor ds. Dydaktyczno-

Wychowawczych prof. Marek Kulus: – Dzień, w którym rozdajemy dyplomy, to święto nie tylko I Wydziału Lekarskiego, lecz także powód do radości dla całej Uczelni. To zarazem początek i koniec ważnego etapu w Waszym życiu. Przez trzy minione lata zdobywaliście wiedzę i umiejętności niezbędne do odpowiedzialnego wykonywania zawodu elektroradiologa i audiofonologa. Jestem przekonany, że dzięki uzyskanej wiedzy możecie śmiało wyruszać na spotkanie jutra.

W dalszej części uroczystości 70 absolwentów złożyło uroczyste ślubowanie i odebrało dyplomy z rąk Prorektora i Dziekana I WL. W imieniu promowanych podziękowania za trud włożony w kształcenie adeptów elektroradiologii i audiofonologii przekazała władzom akademickim i nauczycielom lic. Monika Wójcik, Swoim Kolegom i Koleżankom podziękowała za serdeczną atmosferę podczas studiów i życzyła powodzenia oraz sukcesów w przyszłej karierze naukowej i zawodowej.

Absolwentki studiów licencjackich z dyplomami

Dyplomatorium absolwentów fizjoterapii

Z początkiem sierpnia kolejny, już 7. rocznik fizjoterapeutów opuścił progi naszej Uczelni. Ponad 220 absolwentów studiów licencjackich i magisterskich odebrało dyplomy z rąk Prorektora ds. Inwestycji i Współpracy z Regionem dr hab. Sławomira Nazarewskiego i Dziekana II Wydziału Lekarskiego prof. Jerzego Polańskiego.

Dyplomy z rąk Prorektora dr hab. Sławomira Nazarewskiego i Dziekana II Wydziału Lekarskiego prof. Jerzego Polańskiego odebrało 107 magistrów i 114 licencjatów Oddziału Fizjoterapii

W uroczystości, która odbyła się 6 sierpnia w Auli Głównej WUM, oprócz absolwentów, ich rodzin i przyjaciół, uczestniczyli także przedstawiciele władz rektorskich, dziekańskich i administracyjnych Uczelni, dyrektorzy szpitali i kierownicy jednostek, w których studenci mieli zajęcia. Gośćmi honorowymi spotkania były dr Maria Grodner – konsul-

tant krajowy ds. fizjoterapii i dr hab. Joanna Juskowa – współtwórczyni Oddziału Fizjoterapii na naszym Uniwersytecie.

Do absolwentów zwrócił się Dziekan II Wydziału Lekarskiego prof. Jerzy Polański: – Dzisiejsza uroczystość ma wyjątkowe znaczenie, daje Wam bowiem prawo do samodzielności – podkreślił. – Wybraliście zawód przez wiele

lat w Polsce niedoceniany, a jednak bardzo potrzebny. Dziś dołączacie do grona tych, których zadaniem jest służyć innym, nieść bezinteresownie pomoc i przywracać zdrowie. Zachęcam Was do kontynuowania współpracy z Uczelnią, dalszego zdobywania wiedzy i doskonalenia umiejętności zawodowych.

Następnie głos zabrał Prorektor ds. Inwestycji i Współpracy z Regionem dr hab. Sławomir Nazarewski:

Pamiątkowa fotografia absolwentów studiów magisterskich na kierunku fizjoterapia – z władzami Uczelni i Wydziału

– To już siódme dyplomatorium, które odbywa się w Oddziale Fizjoterapii. Do tej pory studia na tym kierunku ukończyło około 1400 osób – powiedział. – Dziękuję Panu Dziekanowi, Prodziekanom, Radzie Wydziału i nauczycielom akademickim za zaangażowanie, pracę i trud włożony w wykształcenie kolejnego rocznika absolwentów. Jestem przekonany, że mogą oni śmiało wyruszyć na spotkanie jutra, jako fizjoterapeuci, którzy będą znakomicie służyć pacjentom! Życzę Wam, drodzy absolwenci, sukcesów w życiu osobistym i zawodowym, a także tego, by zawarte w Uczelni przyjaźnie przetrwały próbę czasu.

Podsumowując tę część spotkania, Prodziekan ds. Oddziału Fizjo-

terapii dr hab. Dariusz Szukiewicz dodał: – Jestem przekonany, że te studia dały Wam solidne podstawy zawodowe, a wiedzę tu zdobytą będziecie mogli wykorzystać w praktyce. Mam też nadzieję, że studiując u nas, zrozumieliście, czym jest etos zawodu fizjoterapeuty i jaką wartość posiada ta praca.

Następnie 107 magistrów i 114 licencjatów fizjoterapii złożyło uroczyste ślubowanie, po czym odebrało dyplomy z rąk Prorektora i Dziekana II WL.

W imieniu absolwentów studiów licencjackich głos zabrała Joanna Reichert, która podziękowała władzom Wydziału, nauczycielom i bliskim za wspieranie nowo promowanych w osiągnięciu tytułu

zawodowego, a Kolegom i Koleżankom – za wspólnie spędzony czas. Życzyła im również powodzenia na studiach magisterskich i w pracy zawodowej.

W imieniu promowanych magistrów przemówienie wygłosił Aleksander Kłosiewicz, który zwracając się do Kolegów i Koleżanek, powiedział: – Kiedy patrzę na Was, rozpira mnie duma, widzę bowiem ludzi ambitnych, ludzi sukcesu, którzy będą walczyć o dobre imię zawodu fizjoterapeuty w Polsce i na świecie.

Na zakończenie absolwenci wręczyli kwiaty władzom Uczelni i Wydziału oraz pozowali do wspólnej, pamiątkowej fotografii.

Redakcja „MDW”

PROGRAM ERASMUS na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, z wizytą w uczelni partnerskiej w Hiszpanii

Od ponad 10 lat studenci i nauczyciele akademicy z naszej Uczelni korzystają z możliwości wyjazdów stypendialnych do wielu krajów Europy – w ramach programu Erasmus. Jest to wyjątkowa okazja do pogłębiania przez nich wiedzy i kompetencji językowych, a także do nawiązywania kontaktów i przyjaźni w międzynarodowym gronie.

W tym roku w programie Erasmus, adresowanym do nauczycieli akademickich, uczestniczył dr Dariusz Kawecki – zastępca redaktora naczelnego naszego miesięcznika, adiunkt w Katedrze i Zakładzie Mikrobiologii Lekarskiej WUM, który podzielił się wrażeniami ze swojego pobytu na Universidad de Alcalá w Hiszpanii.

O programie

Program Erasmus został zainicjowany w 1987 roku przez Komisję Europejską, jako *European Region Action Scheme for the Mobility of University Students*. Od momentu powstania jego celem jest rozwijanie współpracy międzyuczelnianej, polegającej głównie na wymianie studentów i nauczycieli akademickich z różnych krajów. Program Erasmus umożliwia także szkołom wyższym wspólny udział w projektach wie-

lostronnych, obejmujących między innymi opracowywanie programów nauczania, planów modernizacji uczelni, projektów współpracy między światem nauki i przemysłem.

W początkowym okresie w programie Erasmus uczestniczyły państwa dawnej „dwunastki” Unii Europejskiej, stopniowo jednak przystępowały do niego również inne kraje Starego Kontynentu. W 1998 roku dołączyła do nich Polska. Obecnie do udziału w Erasmusie uprawnio-

nych jest około 5 tysięcy uczelni z 31 krajów.

Od roku akad. 2007/2008 Erasmus jest częścią szerszego programu edukacyjnego uruchomionego przez Komisję Europejską – „Uczenie się przez całe życie” (*The Lifelong Learning Programme, LLP*). Jego ideą jest jeszcze intensywniejsze propagowanie współpracy między krajami UE, wspieranie wymiany studentów i nauczycieli z krajów członkowskich oraz stałe podnoszenie jakości i atrakcyjności kształcenia.

Ocenia się, że dotychczas z możliwości wyjazdów na studia w ramach programu Erasmus skorzystało ponad półtora miliona studentów, w tym w latach 1998-2009 – 79.786 Polaków. Komisja Europejska zakłada, że do 2012 r. liczba stypendystów Erasmusa wyniesie 3 miliony osób.

Nieco mniejszy jest odsetek nauczycieli akademickich korzystających z programu. Dla przykładu, w latach 1998-2009 z Polski na wymianę wyjechało 22.885 naukowców. Z podobną sytuacją mamy do czynienia również w innych krajach Europy.

Łączny budżet LLP-Erasmus w latach 2007-2013 zaplanowano na około 3 miliardy euro.

ERASMUS w WUM

Warszawski Uniwersytet Medyczny uczestniczy w programie Erasmus od roku akademickiego 1999/2000. Na podstawie umów bilateralnych współpracujemy obecnie z 53 uczelniami zagranicznymi. W ramach tego programu nasi studenci uczestniczą w wyjazdach stypendialnych zagranicę, a ich koledzy-obcokrajowcy z uczelni partnerskich odbywają u nas studia i praktyki.

W roku 2009/2010 z możliwości wyjazdu na studia i praktyki skorzystało 128 studentów WUM, a z wyjazdów dla nauczycieli akademickich – 24 osoby. W naszej Uczelni przebywało 52 studentów, co świadczy o jej atrakcyjności i wysokim prestiżu w innych krajach europejskich.

Pobyt na studiach zagranicą w ramach programu Erasmus trwa z reguły jeden semestr lub rok. W tym czasie student realizuje plan zajęć zbliżony do obowiązującego na macierzystej Uczelni, ustalony z Koordynatorem Programu Erasmus jeszcze przed wyjazdem z Polski, na mocy tzw. *Learning Agreement*. Po powrocie do kraju uczestnik jest rozliczany

ze zrealizowanych zajęć, kursów, egzaminów, na podstawie zdobytych punktów ECTS (30 za semestr lub 60 za cały rok).

Jakie są korzyści z udziału w Erasmusie? Obok zdobywania wiedzy w międzynarodowym środowisku i rozwijania umiejętności językowych, niewątpliwym atutem jest możliwość poznania kultury i życia codziennego w innym europejskim kraju, nawiązywania kontaktów i przyjaźni z kolegami i koleżankami z zagranicy. Studenci – uczestnicy Erasmusa podkreślają, że tego typu wyjazdy są znakomitą lekcją samodzielności, odpowiedzialności i tolerancji, pomagają bowiem pozbyć się narodowych kompleksów i uprzedzeń.

Adresatami programu Erasmus na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym są także nauczyciele akademicki, których pobyt w zagranicznej uczelni – w celu prowadzenia zajęć ze studentami – trwa najczęściej tydzień. Przed wyjazdem uczestnik ustala planowany program dydaktyczny (tzw. *Teaching programme*), który musi być zatwierdzony zarówno przez uczelnię macierzystą, jak i partnerską.

Wyjazdy kadry akademickiej są dobrą okazją do sprawdzenia i doskonalenia swoich kompetencji, umożliwiając nawiązanie kontaktów o charakterze naukowo-dydaktycznym oraz inicjowanie interesującej współpracy z zagranicznymi uczelniami lub innymi instytucjami naukowymi.

Bezspornym efektem wyjazdów zarówno studentów, jak i nauczycieli akademickich w ramach programu Erasmus jest promocja Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, ugruntowanie i wzmocnienie jego pozycji na arenie międzynarodowej.

Koordynatorem uczelnianym programu Erasmus w WUM jest prof. Anna Barańczyk-Kuźma. Każdy Wydział posiada ponadto

Nazwa programu ERASMUS pochodzi od imienia Erazma z Rotterdamu, holenderskiego filologa, filozofa, jednego z czołowych humanistów renesansu

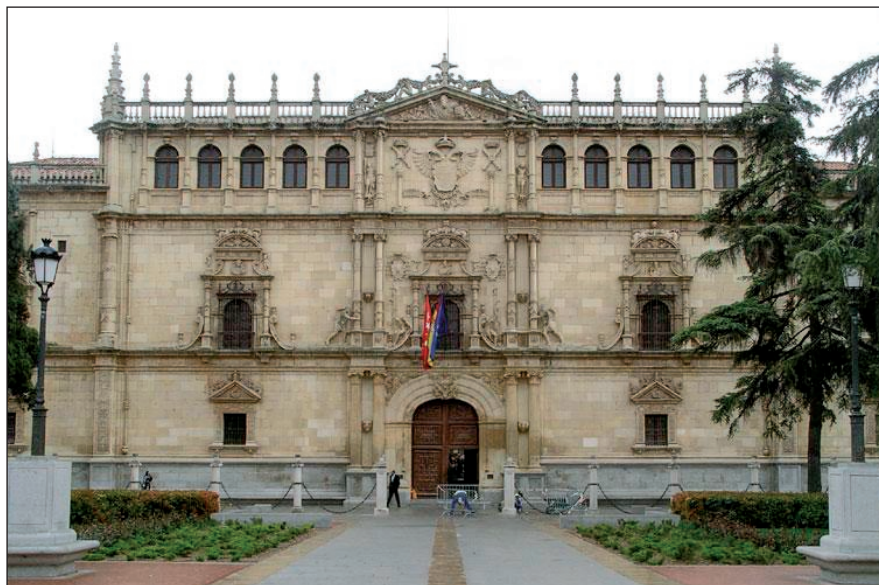
własnego koordynatora wydziałowego. Kwestiami logistycznymi i organizacyjnymi programu zajmuje się Dział Współpracy z Zagranicą, którego Kierownikiem jest mgr Lidia Przepióra-Dziewulska. Szczegółowe informacje na temat LLP-Erasmus na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, a także ważne dane kontaktowe, można znaleźć na stronie:

<http://zagranica.wum.edu.pl/>

Z perspektywy uczestnika

W kwietniu tego roku dr Dariusz Kawecki, adiunkt w Katedrze i Zakładzie Mikrobiologii Lekarskiej, miał okazję uczestniczyć w programie Erasmus adresowanym do nauczycieli akademickich. Odwiedził Universidad de Alcalá w Hiszpanii, gdzie poprowadził zajęcia z mikrobiologii lekarskiej dla studentów medycyny i pielęgniarstwa, uczestniczył także w wykładach i seminariach prowadzonych przez hiszpańskich naukowców.

– Zostałem bardzo serdecznie przyjęty zarówno przez kadrę naukową, jak i studentów uniwersytetu – podkreśla dr Kawecki.

Zabytkowy rektorat Universidad de Alcalá w Hiszpanii. Z tą uczelnią współpracujemy w ramach programu Erasmus już od blisko 10 lat

– Okazało się, że wśród nich było także wielu Polaków. Spotkałem między innymi studentki IV roku medycyny z naszej Uczelni, uczestniczki Erasmusa, które bardzo chwaliły sobie pobyt w Alcali, tak pod względem jakości kształcenia, jak i atmosfery panującej na uniwersytecie. Szczególnie miłym akcentem wyjazdu było spotkanie z Rektorem Universidad de Alcalá prof. Juanem Fernando Galván Reula, któremu przekazałem pozdrowienia i upominek od władz naszej Uczelni. Jakież było moje zdziwienie, gdy okazało się, że prof. Reula nie tylko zna nasz Uniwersytet, lecz także nazwisko i osiągnięcia naszego Rektora – prof. Marka Krawczyka – w dziedzinie transplantologii!

Uniwersytet w Alcali, który odwiedził dr Dariusz Kawecki, jest jedną z najdłużej współpracujących z nami (w ramach programu Erasmus) uczelni. Oprócz znakomitego zaplecza naukowego i dydaktycznego, ma także bogatą i ciekawą historię.

Alcalá to jedno z najstarszych miast w Hiszpanii, położone zaledwie 30 km od Madrytu, które już w chwili założenia uznawano za ósmy cud świata. Alcalá była zarazem pierwszym na świecie

miastem zaplanowanym jako miasteczko uniwersyteckie.

W 1499 roku Kardynał Franciszek Ximénes de Cisneros założył tutaj uczelnię, która zasłynęła zarówno z powodu swych bogactw duchowych, jak i materialnych. Po dziś dzień turystów odwiedzających Alcalę zachwycą piękno zabytkowego Rektoratu i Auli Głównej tutejszego uniwersytetu.

Kardynał de Cisneros zapraszał do uczelni najwybitniejszych europejskich naukowców swoich czasów. W 1516 roku uniwersytet odwiedził Erazm z Rotterdamu, a wśród wybitnych wychowanków uczelni był m.in. założyciel zakonu jezuitów św. Ignacy Loyola.

W roku 1998 miasto Alcalá de Henares i Universidad de Alcalá zostały wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Obecnie Uniwersytet w Alcali jest prężnie działającym ośrodkiem naukowo-dydaktycznym, kształcącym rocznie tysiące studentów. Uczelnia składa się z części zabytkowej i nowoczesnej: nowy kampus mieści się tuż pod miejscowością Alcalá. Jest to prawdziwe miasteczko studenckie, z bogatym zapleczem dydaktycznym, socjalnym i kulturalnym. Na terenie nowego kampusu studenci medycyny odbywają zarówno zajęcia teoretyczne, jak i praktyki kliniczne – w znajdującym się na miejscu dużym szpitalu uniwersyteckim.

– W czasie mojego pobytu miałem okazję uczestniczyć

Dr Dariusz Kawecki w kwietniu tego roku uczestniczył w programie Erasmus dla nauczycieli akademickich. Prowadził zajęcia z mikrobiologii lekarskiej na Uniwersytecie w Alcali. Odwiedził także laboratorium mikrobiologiczne w Hospital Universitario de 12 Octubre (na zdj. Pan Doktor / drugi z lewej / z pracownikami laboratorium)

Na Uniwersytecie w Alcali studiuje wielu polskich studentów (na zdj. studentka naszej Uczelni z przedstawicielką władz uniwersyteckich i koordynatorką programu Erasmus)

w wykładach i zajęciach dla studentów medycyny – mówi dr Kawecki. – Z oczywistych powodów szczególnie ważne i interesujące były dla mnie zajęcia z mikrobiologii lekarskiej. Wysokiej jakości sprzęt i dobre wyposażenie laboratoriów zrobiły na mnie duże wrażenie, podobnie jak postawa studentów, którzy podczas zajęć byli bardzo zdyscyplinowani i uważni. Chętnie wymienialiśmy się informacjami na temat nauczania medycyny w naszych uczelniach; studenci byli zainteresowani polskim systemem kształcenia i możliwościami rozwoju po studiach. Środowisko studenckie w Alcali jest wielokulturowe, ale podczas pobytu na uniwersytecie ważniejsze od różnic okazało się to, co nas łączy – zainteresowania medyczne, chęć pogłębiania wiedzy i niesienia pomocy pacjentom.

Oprócz udziału w zajęciach ze studentami medycyny i pielęgniarstwa, dr Dariusz Kawecki miał także okazję odwiedzić największy szpital wielospecjalistyczny w Madrycie – Hospital Universitario de 12 Octubre.

– Wizyta w szpitalu wiązała się z moimi zainteresowania-

mi naukowymi i klinicznymi, w ośrodku tym przeprowadza się bowiem przeszczepienia narządów unaczynionych: serca, płuc, jelit, wątroby, trzustki. Warto podkreślić, że Hiszpania jest wiodącym państwem w dziedzinie transplantologii w Europie – pod względem zarówno największej ilości przeprowadzanych przeszczepień, jak i liczby dawców. Podczas mojej wizyty zostałem oprowadzony po klinice i bloku operacyjnym, bardzo ciekawe i pouczające okazały się również

rozmowy z lekarzami i personelem szpitalnym na temat systemu pobierania i przeszczepiania narządów. Odwiedziłem ponadto Szpitalny Oddział Ratunkowy, mogący przyjąć ponad stu pacjentów. Moją uwagę zwróciła bardzo sprawna i efektywna praca personelu.

– Co dał mi ten wyjazd? Oprócz możliwości poznania hiszpańskiego systemu kształcenia studentów medycyny i specyfiki pracy w tamtejszej służbie zdrowia, wyleczył mnie również z kompleksów. Jako Polacy nie mamy się czego wstydzić! Kształcenie w naszej Uczelni jest na porównywalnym, europejskim poziomie. Jednak właśnie dzięki takim wyjazdom możemy wiele nauczyć się od siebie nawzajem – dodaje na zakończenie dr Dariusz Kawecki.

mgr Lidia Przepióra-Dziewulska
Dział Współpracy z Zagranicą,
mgr Karolina Gwarek
Redakcja „MDW”
Fot. dr Dariusz Kawecki

Logo na str. 6:
www.llp.org.pl

Fot. obrazu na str. 7:
Hans Holbein Młodszy, Erazm z Rotterdamu,
www.historiasztuki.com.pl

Fot. na str. 8, u góry:
www.wikipedia.pl

Studenci medycyny podczas zajęć w pracowni mikrobiologicznej

Z Senatu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego 28 czerwca 2010 roku

1. Gratulacje, nominacje.

JM złożył gratulacje z okazji uzyskania tytułu członka korespondenta Polskiej Akademii Nauk: prof. Ewie Szczepańskiej-Sadowskiej, prof. Annie Członkowskiej, prof. Andrzejowi Januszewiczowi.

Następnie JM Rektor wręczył:

- 1) akty mianowania na stanowisko:
 - profesora zwyczajnego w Zakładzie Pielęgniarstwa Chirurgicznego i Transplantacyjnego – prof. Piotrowi Małkowskiemu,
 - profesora zwyczajnego w Zakładzie Immunologii i Żywienia – prof. Robertowi Słotwińskiemu;
- 2) akty powołania na stanowisko:
 - Kierownika – Ordynatora I Katedry i Kliniki Położnictwa i Ginekologii – prof. Mirosławowi Wielgosowi,
 - Kierownika Zakładu Diagnostyki Laboratoryjnej i Immunologii Klinicznej Wieku Rozwojowego – dr hab. Urszuli Demkow,
 - Kierownika – Ordynatora Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Endokrynologii

Gratulacje od JM Rektora z okazji uzyskania tytułu członka korespondenta Polskiej Akademii Nauk otrzymała prof. Ewa Szczepańska-Sadowska

- prof. nadzwyczajnemu Tomaszowi Bednarczukowi,
- Kierownika Zakładu Transplantologii i Centralnego Banku Tkanek – dr hab. Arturowi Kamińskiemu,
- Kierownika Katedry Zdrowia Publicznego – prof. Januszowi Ślusarczykowi.

2. Zmiany w Statucie Szpitala Klinicznego Dzieciątka Jezus – Centrum Leczenia Obrażeń.

Senat pozytywnie zaopiniował dokonanie zmian w Statucie, dotyczących:

- 1) zmian nazw jednostek szpitalnych, tj. Samodzielnej Pracowni Specjalistycznej na „Pracownię Specjalistyczną” oraz włączenia jej w strukturę Kliniki Immunologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych,
- 2) zmian nazw jednostek, istniejących w ramach Katedry i Kliniki Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu, tj.:
 - Poradni Urazowo-Ortopedycznej dla Dorosłych na Poradnię Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu dla Dorosłych,
 - Poradni Urazowo-Ortopedycznej dla Dzieci na Poradnię Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu dla Dzieci,
- 3) likwidacji:
 - Poradni Leczenia Wad Postawy i Nabytych Deformacji Ruchu,
 - Poradni Chirurgii Plastycznej.

Rektor prof. Marek Krawczyk pogratulował także prof. Annie Członkowskiej w związku z otrzymaniem nominacji PAN

Członkiem korespondentem Polskiej Akademii Nauk został również prof. Andrzej Januszewicz

Zadania w/w jednostek przejmą Poradnia Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu dla Dorosłych oraz Poradnia Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu dla Dzieci,

4) utworzenia w Zespole Poradni – Lecznicy przy ul. Emilii Plater Ośrodka Rehabilitacji Diennej.

3. Zmiany w Statucie Szpitala Klinicznego im. Ks. Anny Mazowieckiej.

Senat pozytywnie zaopiniował zmianę w Statucie Szpitala Klinicznego im. Ks. Anny Mazowieckiej związaną z utworzeniem w tej placówce Poradni Rehabilitacji Urologicznej.

4. Zatwierdzenie „Sprawozdania z działalności Senackiej Komisji ds. Lecznictwa i Współpracy z Regionem w roku 2009”.

Senat zatwierdził „Sprawozdanie z działalności Senackiej Komisji ds. Lecznictwa i Współpracy z Regionem w roku 2009”.

5. Sprawy I WL.

Senat pozytywnie zaopiniował:

- utworzenie w strukturach I WL Zakładu Historii Medycyny,
- mianowanie prof. Piotra Pruszczyka na stanowisko profesora zwyczajnego w Klinice Chorób

Wewnętrznych i Kardiologii Instytutu Stomatologii,

- powołanie prof. Bożeny Kamińskiej-Kaczmarek na Dyrektora Studium Medycyny Molekularnej,
- przedłużenie zatrudnienia mgr Joannie Ciecierskiej na stanowisku Kierownika Studium Języków Obcych.

6. Sprawy II WL.

Senat pozytywnie zaopiniował:

- mianowanie prof. Andrzeja Kokoszki na stanowisko profesora zwyczajnego w II Klinice Psychiatrycznej,
- powołanie prof. Zbigniewa Czernickiego na stanowisko Kierownika – Ordynatora Kliniki Neurochirurgii,
- przekształcenie Zakładu Historii Medycyny i Filozofii w Zakład Bioetyki.

7. Sprawy Wydziału Farmaceutycznego.

Senat pozytywnie zaopiniował przekształcenie Zakładu Fizjologii Człowieka w Zakład Fizjologii i Patofizjologii Człowieka.

8. Sprawy WNoZ.

Senat pozytywnie zaopiniował:

- 1) powołanie prof. nadzw. Bolesława Samolińskiego na sta-

nowisko Dyrektora Uczelnianego Centrum Zdrowia Publicznego,

- 2) zmianę uchwały rekrutacyjnej na I rok studiów w roku akademickim 2011/2012 w zakresie nazewnictwa tzw. „ścieżek” na studiach niestacjonarnych I stopnia na kierunku pielęgniarstwo.

Zmiana podyktowana jest ukazaniem się rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 12 kwietnia 2010 r., zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów zawodowych na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo przeznaczonych dla pielęgniarek i położnych posiadających świadectwo dojrzałości i będących absolwentami liceów medycznych oraz medycznych szkół zawodowych kształcących w zawodzie pielęgniarki i położnej (Dz. U. Nr 65, poz. 420).

- Studia niestacjonarne (odpłatne: dawniej – pomostowe), lit. AB – E otrzymają następujące brzmienie:

„AB – dwusemestralne studia zawodowe – dostępne dla pielęgniarek i pielęgniarzy posiadających świadectwo dojrzałości i będących absolwentami pięcioletnich liceów medycznych”,

„C. trzyletnie studia zawodowe – dostępne dla pielęgniarek i pielęgniarzy posiadających świadectwo dojrzałości i będących absolwentami dwuletnich medycznych szkół zawodowych”,

„D. dwusemestralne studia zawodowe – dostępne dla pielęgniarek i pielęgniarzy posiadających świadectwo dojrzałości i będących absolwentami dwuletnich medycznych szkół zawodowych”,

„E. dwusemestralne studia zawodowe – dostępne dla pielęgniarek i pielęgniarzy posiadających świadectwo dojrzałości i będących absolwentami trzyletnich medycznych szkół zawodowych”.

9. Sprawy Centrum Kształcenia Podyplomowego.

Senat pozytywnie zaopiniował następujące sprawy:

- utworzenie studiów podyplomowych w zakresie „Etyka praktyki lekarskiej i opieki medycznej (ELiOM)” oraz zatwierdził plan i program studiów,
- utworzenie studiów podyplomowych w zakresie „Pomocy psychologicznej w medycynie” oraz zatwierdził plan i program studiów.

10. Sprawa uzyskania zgody Senatu na prowadzenie działalności gospodarczej przez Rektora.

Senat wyraził zgodę na prowadzenie działalności gospodarczej przez Rektora.

11. Sprawy finansowe.

Senat uchwalił:

- 1) zmiany w Budżecie Zadaniowym na 2010 r. oraz wynikające z nich zmiany w Planie rzeczowo-finansowym na rok 2010.

Wprowadzenie proponowanych zmian w Budżecie Zadaniowym nie narusza wyniku finansowego, zakładanego w Planie rzeczowo-finansowym na 2010 rok.

W Budżecie Zadaniowym uległy zmianie następujące załączniki:

- Załącznik nr 4 w pozycji: „Koszty ogółem działalności badawczej, współpracy z zagranicą i inne projekty”.

Nakłady na działalność badawczą pozostające w dyspozycji Prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą sfinansowane zostaną dywidendą otrzymaną z Centrum Medycznego WUM Sp. z o.o. Warszawski Uniwersytet Medyczny jest 100% udziałowcem Spółki.

- Załącznik nr 8 „Zadania remontowe”.

Zmiany wynikają z uzyskanych oszczędności w wysokości

90 tysięcy, powstałych w wyniku przeprowadzonych przetargów.

- Załącznik nr 9 „Inwestycje budowlane”.

Zmiany wynikają z oszczędności uzyskanych w wyniku przeprowadzonych przetargów.

- Załącznik nr 11.

Zmiany wynikają ze zmniejszenia dotacji na fundusz pomocy materialnej dla studentów i doktorantów, zgodnie z decyzją Ministerstwa Zdrowia (szczegóły na stronie www.wum.edu.pl).

12. Omówienie najważniejszych spraw bieżących Uczelni.

JM Rektor poinformował o następujących sprawach:

- 7 czerwca br. Johannes Hahn podpisał w imieniu Komisji Europejskiej decyzję o finansowaniu Centrum Badań Przedklinicznych i Technologii. Podpisano umowę w sprawie budowy siedziby CePT z firmą „Budopol”. Budynek powstanie przy ul. Żwirki i Wigury, nieopodal Wydziału Farmaceutycznego. Prace rozpoczną się od niwelacji terenu.

- W dniach 22-24 września br. odbędzie się konferencja sygnatariuszy CePT. Uczestnikami sympozjum będą wybitni naukowcy europejscy. W dniu 23 września o godzinie 14.00 odbędzie się uroczystość wmurowania kamienia węgielnego pod budowę siedziby CePT-u.

- JM Rektor uczestniczył w posiedzeniu Senackiej Komisji ds. Finansów Publicznych. Tematem obrad były m.in. wieloletnie inwestycje budowlane. Omawiano sprawę budowy Szpitala Pediatrycznego WUM. W 2009 roku Ministerstwo Zdrowia poinformowało Uczelnię, że dotacja na ten cel nie została przyznana. Uczelnia sama musiała wyłożyć środki finansowe na opracowanie koncepcji budowy Szpitala. Przekazana zbyt późno przez

Resort Zdrowia Uczelni dotacja w wysokości ok. 400.000 złotych nie mogła zostać wykorzystana. W 2010 r. przyznano WUM 11 mln złotych na budowę Szpitala Pediatrycznego. Przewodniczący Senackiej Komisji ds. Finansów Publicznych zwrócił się z pytaniem do JM Rektora, czy przyznane Uczelni na inwestycję środki finansowe zostaną wykorzystane przez WUM. JM Rektor poinformował, że środki te będą wykorzystane na realizację inwestycji do końca 2010 r.

- Warszawski Uniwersytet Medyczny oraz Politechnika Warszawska planują podpisanie umowy o wzajemnej współpracy, w szczególności w zakresie realizacji wspólnych kierunków nauczania oraz prowadzenia badań naukowych. Podobna umowa została już zawarta przez naszą Uczelnię z Uniwersytetem Warszawskim i Wojskowym Instytutem Medycyny Lotniczej.
- Planowane jest przeniesienie Zakładu Historii Medycyny i Filozofii oraz Studium Języków Obcych – jednostek mieszczących się w budynku przy ul. Złotej 7 do budynku dawnego ZIAM.
- Samorząd Studencki WUM zorganizował Bal Absolwentów, na rozpoczęciu którego obecne były władze Uczelni.

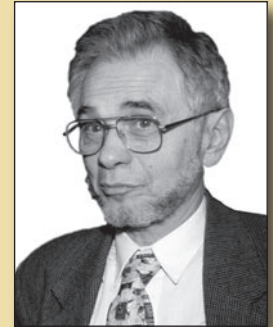
13. Komunikaty.

- Pani Kanclerz mgr Małgorzata Kozłowska przedstawiła nowo zatrudnionych pracowników administracji: Z-cę Kanclerza ds. Eksploatacji – mgr Jacka Paszkietę oraz Z-cę Kwestora ds. Księgowości – mgr Jolantę Ilków.

mgr Elwira Zielińska
Biuro Organizacyjne
Warszawskiego
Uniwersytetu Medycznego

Odszedł Profesor Bogdan Michałowicz

W poniedziałek 5 lipca, po długiej i ciężkiej chorobie, zmarł prof. Bogdan Michałowicz, wybitny chirurg transplantolog, ceniony nauczyciel akademicki, od 1980 roku związany z Katedrą i Kliniką Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby I Wydziału Lekarskiego. 12 lipca w warszawskim Kościele św. Marcina odprawiono nabożeństwo żałobne w intencji Pana Profesora, w którym uczestniczyli Jego bliscy, przyjaciele i współpracownicy, a także wdzięczni pacjenci.

Profesor Bogdan Michałowicz ukończył studia lekarskie w Akademii Medycznej w Warszawie w 1962 r. W roku 1976 otrzymał stopień doktora, a w 1993 – doktora habilitowanego. Nominację profesorską uzyskał w 2001 r. Pełnił funkcję koordynatora ds. nauczania chirurgii na I Wydziale Lekarskim, przewodniczył również Radzie Programowej I WL w dziedzinach zabiegowych. Był promotorem rozpraw doktorskich, autorem monografii i wielu publikacji oraz wystąpień na kongresach i zjazdach medycznych.

Wielokrotnie wyróżniany odznaczeniami i nagrodami państwowymi i akademickimi, w tym Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem im. Tytusa Chałubińskiego oraz Medalem za Zasługi dla WUM. Zmarł 5 lipca br.

W dniu 12 lipca w Kościele św. Marcina na Starym Mieście odprawiono nabożeństwo żałobne w Jego intencji. Świątynia wypełniła się po brzegi ludźmi, którzy pragnęli oddać ostatni hołd wybitnemu chirurgowi, nauczycielowi i wychowawcy wielu pokoleń lekarzy. We mszy świętej uczestniczyły władze rektorskie, dziekańskie i administracyjne naszego Uniwersytetu oraz wielu przyjaciół i współpracowników Pana Profesora ze środowiska akademickiego.

Na początku nabożeństwa do zebranych zwrócił się Rektor Kościoła św. Marcina ks. Andrzej Gałka. Wspominał Profesora Bogdana Michałowicza – swojego przyjaciela, parafianina i współtwórcę Klubu Inteligencji Katolickiej działającego przy świętomarcińskiej parafii.

– Był otwarty dla wszystkich i na wszystkich, zawsze do dyspozycji, o każdej porze dnia i nocy – mówił ks. Andrzej Gałka. – Wielu z nas doświadczyło Jego pomocy jako lekarza i zawdzięcza mu zdrowie i życie. I choć każdy pogrzeb jest smutnym i bolesnym wydarzeniem, to dla mnie osobiście ten pogrzeb jest wielkim wyznaniem – Jego wiary, nadziei i miłości. Wyznaniem miłości, bo odszedł do Boga, wszedł do Ziemi Obiecanej przez konkretną miłość do drugiego człowieka. Bóg Cię hojnie obdarował, Bogdanie, a Ty przyjąłeś ten dar i szczerze dzieliłeś się nim z innymi. W tej mszy świętej chcemy modlić się i dziękować Bogu za Ciebie.

Nabożeństwo żałobne celebrował Ksiądz Biskup Bronisław Dembowski, Krajowy Duszpasterz Odnowy Charyzmatycznej, Profesor Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie. Podczas homilii odwołał się m.in. do ewangelicznych Ośmiu Błogosławieństw, podkreślając, że Profesor Bogdan Michałowicz realizował je całym swoim życiem.

– Żegnamy się z Profesorem Bogdanem Michałowiczem i w tym pożegnaniu jest naturalny, ludzki ból, ale i nadzieja, że usłyszał już te słowa: *Wejdziesz do radości Ojca – bo byłem głodny, spragniony, chory, byłem w potrzebie, a pomogłeś mi* – powiedział Bp Bronisław Dembowski.

Podczas nabożeństwa głos w imieniu Społeczności Akademickiej naszego Uniwersytetu zabrał Rektor prof. Marek Krawczyk, który przez 30 lat pracował z prof. Bogdanem Michałowiczem w jednej Klinice. Podkreślił, że był On profesorem „starej daty” – obdarzonym wielką wiedzą, wiernym zasadom etycznym, cieszącym się szacunkiem zarówno współpracowników, jak i pacjentów, których dobro stawiał zawsze na pierwszym miejscu. Mimo swej nieprzećiętności, Pan Profesor był człowiekiem niebywale skromnym.

– Ludzie tacy jak Profesor Bogdan Michałowicz pozostają z nami na zawsze, bo zostawili ślady w naszych sercach. Świat bez Pana, Profesorze, jest dużo uboższy. Cześć Twojej pamięci! – powiedział na zakończenie JM Rektor.

Prof. Bogdan Michałowicz został pochowany w grobie rodzinnym, na Cmentarzu przy Zakładzie dla Ociemniałych w Laskach.

Redakcja „MDW”

Przemówienie wygłoszone przez Jego Magnificencję Rektora podczas nabożeństwa żałobnego w intencji prof. Bogdana Michałowicza

**Drogi Profesorze
Bogdanie Michałowiczu,
Pani Profesorowo Barbaro,
Pani Doroto,
Ekscelencjo,
Szanowni Państwo!**

Przybyliśmy tutaj, do Kościoła pod wezwaniem św. Marcina, aby towarzyszyć w ostatniej ziemskiej drodze Profesorowi Bogdanowi Michałowiczowi, wspaniałemu Nauczycielowi Akademickiemu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, Współpracownikowi i Przyjacielowi, Osobie, która wywoływała w nas niezwykle ciepłe i przyjazne uczucia, skromnemu, dobremu Człowiekowi.

Świat akademicki i środowisko medyczne przyszły pokłonić się nisko wybitnemu Wykładowcy Uniwersyteckiemu, znakomitemu Naukowiec, Pionierowi

Ostatnie pożegnanie – hołd Profesorowi Bogdanowi Michałowiczowi oddają władze naszego Uniwersytetu

chirurgii i transplantacji wątroby w Polsce. Składamy hołd Koledze – Lekarzowi, który przez wiele lat z pasją rozwijał polską medycynę,

a szczególnie transplantologię. Żegnamy Chirurga, który w każdym chorym widział pacjenta, a nie kolejny przypadek.

Kościół św. Marcina wypełnił się po brzegi bliskimi, przyjaciółmi i pacjentami Pana Profesora...

Szanowni Państwo,

Pan Profesor Bogdan Michałowicz był absolwentem Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie z roku 1962. Całe życie związał z naszą Uczelnią. W jej jednostkach przez ponad pół wieku leczył pacjentów, rozwijał medycynę i kształcił młode pokolenia lekarzy. Już podczas studiów Profesor pracował w Zakładzie Anatomii Prawidłowej. Po odbyciu studiów doktoranckich Pan Profesor był związany z I Kliniką Chirurgiczną, a następnie z Kliniką Chirurgii Naczyń i Transplantologii.

W 1980 r. Pan Profesor rozpoczął pracę w Klinice Chirurgii

Ogólnej i Wątroby, w której pracował aż do przejścia na emeryturę dwa lata temu, w 2008 roku.

**Szanowny Profesorze,
Drogi Bogdanie,**

Poznałem Cię, Drogi Profesorze, w 1967 roku podczas moich studiów lekarskich, kiedy to pobierałem nauki od, wówczas doktora, **Bogdana Michałowicza**.

Później przez 30 lat pracowaliśmy wspólnie w jednej Klinice w nowych relacjach. I choć **Profesor** był starszy ode mnie, nasza współpraca przez te dekady układała się znakomicie, bez najmniejszej skazy, bez żadnych zawirowań.

Współpracowaliśmy również w ramach naszego Wydziału. **Pan Profesor** był koordynatorem nauczania chirurgii na I Wydziale Lekarskim. Przewodniczył Radzie Programowej Wydziału w dziedzinach zabiegowych.

Pan Profesor był promotorem rozpraw doktorskich, autorem lub współautorem monografii, licznych publikacji i wystąpień na zjazdach i kongresach krajowych i zagranicznych.

Profesor Michałowicz był odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Odznaką za Zasługi dla Służby Zdrowia.

Za cały trud i wysiłek, za wszystko co uczynił dla naszej Uczelni, **Pan Profesor Bogdan Michałowicz** został uhonorowany Medalem im. Dr. Tytusa Chałubińskiego, Medalem za Zasługi dla Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne **Profesor** był wielokrotnie wyróżniany nagrodami Rektora oraz nagrodami Ministra Zdrowia.

Szanowni Państwo,

Profesor Bogdan Michałowicz to wspaniały Nauczyciel Akademicki, uwielbiany przez stu-

Profesor Bogdan Michałowicz spoczął na Cmentarzu w Laskach pod Warszawą. Nabożeństwo żałobne i modlitwę nad Jego grobem odprawił Ks. Biskup Bronisław Dembowski

dentów. Wychował **Pan Profesor** rzeszę lekarzy. Przez wiele lat był **Pan, Panie Profesorze**, znakomitym Przewodnikiem, dzięki któremu młodzi medycy i badacze poznawali trudne ścieżki zawodu. To oni, **Pana Wychowankowie**, są najlepszym świadectwem **Pana** wielkości.

Drogi Profesorze, był i po zstaniu **Pan Profesor** niedoścignionym Mistrzem wielu pokoleń chirurgów, Autorytetem, którego zdanie miało ogromną wagę.

Profesor Bogdan Michałowicz był **Profesorem**, jak się określa, „starej daty”.

Obdarzony wielką wiedzą, wierny zasadom, niebywale skromny. **Człowiek** o niezwyklej osobowości, niespotykanej prawości i zacności, niezmiernie życzliwy i otwarty na potrzeby drugiego człowieka. **Profesor** nie przywiązywał wagi do stanowisk. Młodszych kolegów traktował z taką samą estymą, jak najbardziej zasłużonych profesorów. W tym zawiera się wielkość **Profesora** i **Jego** nieprzeciętność. Takim Go zapamiętamy.

Drogi Profesorze,

Z ogromnym smutkiem żegniam **Pana, Profesorze**, w imieniu

Władz, Senatu, Studentów i całej Społeczności Akademickiej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego – **Pana** macierzystej Uczelni.

Żegnają **Pana, Profesorze**, pograżeni w żalu Koledzy-Lekarze, **Pana** Współpracownicy z Kliniki, którzy mieli zaszczyt z **Panem** pracować i się od **Pana** uczyć. Żegnają **Pana** Studenci, którzy będą jeszcze długo korzystać z **Pana** dorobku.

Pozostawisz, **Profesorze**, po sobie pamięć dobrą i serdeczną. Dziękujemy za całe dobro, którego od **Pana** doświadczyliśmy. Mieliśmy szczęście i honor spotkać w życiu tak wyjątkowego **Człowieka, Nauczyciela, Chirurga, Badacza**.

Dumni są ci, którzy mogą nazywać się **Twoimi, Bogdanie**, Przyjaciółmi.

Ludzie tacy jak **Profesor Bogdan Michałowicz** pozostają z nami na zawsze, bo zostawili ślady w naszych sercach.

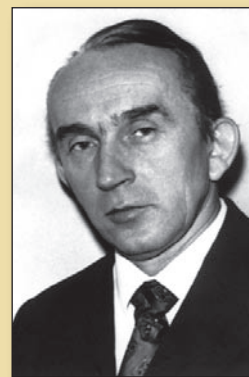
Świat bez **Pana, Panie Profesorze**, jest dużo uboższy. **Cześć Twojej pamięci!**

*prof. dr hab. Marek Krawczyk
Rektor Warszawskiego
Uniwersytetu Medycznego*

Wspomnienie o Profesorze Tadeuszu Krasce, Współtwórcy Warszawskiej Akademickiej Szkoły Kardiologii

17 lipca 2010 roku zmarł prof. dr hab. n. med. TADEUSZ KRASKA, senior Warszawskiej Akademickiej Szkoły Kardiologicznej, uczeń, habilitant i następca prof. Zdzisława Askanasa.

Był Dyrektorem Instytutu Kardiologii Akademii Medycznej (AM) w Warszawie w latach 1974-1976, Kierownikiem Kliniki Kardiologii Instytutu Chorób Wewnętrznych, a następnie Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Kardiologii AM w latach 1976-1998, wieloletnim Dyrektorem Instytutu Chorób Wewnętrznych i Prorektorem naszej Uczelni. Kierował warszawską Kliniką Kardiologii przez blisko ćwierć wieku.

Profesor Tadeusz Kraska urodził się 12 kwietnia 1930 roku w Strzegowie, w powiecie mławskim. W latach 1950-1955 studiował na Wydziale Lekarskim AM w Warszawie. W 1956 roku z tzw. nakazu pracy zatrudniono go w Zakładzie Higieny Pracy w naszej Uczelni. Jednocześnie uczęszczał w charakterze wolontariusza do IV Kliniki Chorób Wewnętrznych AM, w której został zatrudniony przez prof. Zdzisława Askanasa w 1959 r. Tytuł doktora medycyny uzyskał w 1969 roku na podstawie rozprawy „Zaburzenia hemodynamiczne pod wpływem częstoskurczu komorowego”.

W roku 1971 otrzymał stopień doktora habilitowanego. Jego rozprawa habilitacyjna poświęcona rehabilitacji kardiologicznej była efektem pobytu na stypendium w Stanach Zjednoczonych. W tym samym roku objął stanowisko docenta.

W 1979 roku został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego. Tytuł profesora uzyskał w 1989 roku.

W 1974 roku, po śmierci prof. Askanasa, został powoła-

ny na stanowisko Kierownika IV Kliniki Chorób Wewnętrznych i Kierownika Instytutu Kardiologii AM w Warszawie. W 1976 roku, z chwilą powołania Instytutu Chorób Wewnętrznych, został jego Dyrektorem.

IV Klinika Chorób Wewnętrznych, wchodząc w skład Instytutu Chorób Wewnętrznych, zmieniła nazwę na Klinikę Kardiologii. Następnie, po rozwiązaniu Instytutu Chorób Wewnętrznych, Klinika Kardiologii przekształciła się w Katedrę i Klinikę Chorób Wewnętrznych i Kardiologii AM, którą prof. Tadeusz Kraska kierował do 1998 roku. Jednocześnie w latach 1986-1998 był Ordynatorem III Oddziału Chorób Wewnętrznych Lecznicy Ministerstwa Zdrowia w Warszawie.

Dorobek naukowy prof. Tadeusza Kraski obejmuje około 200 prac, artykułów i rozdziałów w książkach. Tematyka tych prac dotyczyła w większości różnorodnych aspektów choroby wieńcowej, zawału serca, zaburzeń rytmu i elektroterapii. Najważniejszym jednak polem Jego aktywności był rozwój intensyw-

nej opieki kardiologicznej. Należał do pionierów tej dziedziny w Polsce.

Był doskonałym klinicystą, o szerokiej wiedzy ogólnointernistycznej. Kontynuował tradycję regularnych obchodów z uczestnictwem personelu lekarskiego i pielęgniarskiego, badając każdego przedstawianego chorego.

Za jedno z największych życiowych osiągnięć uznawał wykształcenie kilku pokoleń lekarzy. W czasie tych 42 lat pracy w Uczelni był opiekunem 5 przewodów habilitacyjnych (Zygmunt Sadowski, Jacek Zochowski, Jerzy Korewicki, Danuta Liszewska-Pfejfer, Grzegorz Opolski) i promotorem 14 rozpraw doktorskich.

Po objęciu kierownictwa Kliniki dużo czasu poświęcił na poprawę jej warunków lokalowych. Powstał nowy, 12-lóżkowy Oddział Intensywnej Opieki Kardiologicznej, wyposażony w najnowocześniejszą w tym czasie aparaturę monitorującą, elektroterapeutyczną, z własnym zapleczem lekarskim i pomocniczym. Zakład Rehabilitacji

i Poradnia Kardiologiczna przeniesione zostały do wyremontowanego budynku po starej Izbie Przyjęć od ul. Oczki 6. Dzięki remontom, adaptacji i zakupom nowej aparatury powstały gabinety dla Pracowni Psychologicznej, Testów Wyśiłkowych i treningu po zawale serca, pracowni dla socjoterapeuty, a także wiele pokoi lekarskich dla przyjęć chorych w celach kontroli, porady, kwalifikacji i leczenia. W 1986 roku Klinika przeniosła się do CSK AM przy ul. Banacha 1a.

Rozumiejąc, że rozwój nowoczesnej kardiologii uzależniony jest w dużym stopniu od ścisłej współpracy z kardiochirurgią, prof. Tadeusz Kraska podejmował liczne działania

na rzecz powstania Kliniki Kardiochirurgii w Uczelni, niestety nie zakończyły się one sukcesem. Między innymi w ramach jednej z Klinik Chirurgicznych CSK przy ul. Banacha 1a (kierowanej wówczas przez doc. Mieczysława Szostka) w 1976 roku powstał pododdział zajmujący się implantacją stymulatorów serca, gdzie wykonano kilka operacji wad serca w krążeniu pozaustrojowym.

Profesor Tadeusz Kraska pełnił szereg odpowiedzialnych funkcji we władzach Uczelni. W latach 1975-1981 był Prorektorem ds. Klinicznych Akademii Medycznej w Warszawie.

Za swoją działalność został uhonorowany licznymi odznaczeniami, w tym między inny-

mi Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Profesor Tadeusz Kraska spoczął na Cmentarzu w Pęcicach obok swoich kolegów i współpracowników, uczniów profesora Zdzisława Askanasa: prof. Leszka Ceremużyńskiego i prof. Jerzego Kucha.

Odchodzą uczniowie Profesora Zdzisława Askanasa. Zostaje po nich Warszawska Akademyka Szkoła Kardiologiczna, kontynuująca ich dzieło. Zostaje pamięć i wdzięczność.

*prof. dr hab. Grzegorz Opolski
I Katedra
i Klinika Kardiologii
Warszawskiego Uniwersytetu
Medycznego*

Nauka

Obrony prac doktorskich

Wydział Nauki o Zdrowiu

13 lipca 2010 roku

godz. 13⁰⁰

mgr Elżbieta Antos „Etyczne i obyczajowe bariery transplantacji narządów wśród personelu medycznego w Polsce”

promotor: prof. nadzw. dr hab. Andrzej Chmura
recenzenci: dr hab. Sławomir Nazarewski
prof. dr hab. Janusz Strzelczyk

*Z rozprawą można się zapoznać w Bibliotece Głównej
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego,
ul. Oczki 1, 02-007 Warszawa.*

Znaczenie wyników ankiety ewaluacyjnej przedmiotu metodyka nauczania ruchu dla optymalizacji sposobów jego nauczania. Doniesienie wstępne

The significance of the results of an assessment survey regarding the course in “Methodology of Teaching Motor Skills” for optimising teaching methods. Pilot study

mgr Krystyna Kasperska, mgr Emilia Demich, dr Dariusz Białoszewski

Zakład Rehabilitacji Oddziału Fizjoterapii,

II Wydział Lekarski, Warszawski Uniwersytet Medyczny

*„Nie jest ważne miejsce, w którym stoimy,
lecz kierunek, w którym się poruszamy”*

J.W. Goethe

Streszczenie

Summary

WSTĘP. Ankiety ewaluacyjne są ważnym elementem doskonalenia procesu kształcenia. Wskazują one niezbędne działania mające na celu rozwój i ulepszenie prowadzonego procesu dydaktycznego, zwłaszcza tam, gdzie wprowadzono nowe metodologie i programy nauczania.

MATERIAŁ I METODY. W 2009 roku po raz pierwszy została przeprowadzona w Zakładzie Rehabilitacji Oddziału Fizjoterapii II Wydziału Lekarskiego WUM ankieta ewaluacyjna wśród studentów I-go roku. Miała ona na celu zbadanie samooceny studentów i stopnia ich satysfakcji z udziału w przedmiocie metodyka nauczania ruchu, realizowanym – według nowych założeń – metodami kreatywnymi.

WYNIKI. Analiza uzyskanych wyników wykazała znaczną przewagę pozytywnych opinii studentów dotyczących zarówno sprecyzowania celów i zadań w pierwszym, poddanym badaniom semestrze, jak również ich samooceny i stopnia satysfakcji z udziału w zajęciach.

WNIOSKI.

1. Pomimo obserwowanego pozytywnego poglądu co do doboru treści programowych oraz sposobów wdrażania studentów do samodzielnej pracy, realizację programu przedmiotu metodyka nauczania ruchu należy stale ulepszać, bazując na uzyskanych uwagach badanych studentów.
2. Wydaje się celowe kontynuowanie prezentowanych badań oraz przeprowadzanie etapowych ankiet ewaluacyjnych w zakresie innych przedmiotów nauczania.

Słowa kluczowe: ankieta, dydaktyka, ewaluacja, metodyka, programy nauczania.

INTRODUCTION. Assessment surveys are an important tool for the improvement of teaching. The results of such surveys indicate the need for specific action to develop and improve the didactic process, especially where new methodologies and teaching programmes have been introduced.

MATERIAL AND METHODS. An assessment survey was carried out among first-year students at the Division of Rehabilitation, Department of Physiotherapy, 2nd Medical Faculty, Warsaw Medical University for the first time in 2009. The survey sought to study students' self-assessment and the degree of satisfaction with the course in the Methodology of Teaching Motor Skills, which was being taught according to a new rationale based on creative methods.

RESULTS. Analysis of survey results showed a considerable predominance of positive opinions of the students regarding both awareness of the goals and tasks in the first semester, when the survey was carried out, and students' self-assessment and degree of satisfaction with the course.

CONCLUSIONS.

1. Despite the observed positive opinion of the course content and methods to teach students to work on their own, the implementation of the Methodology of Teaching Motor Skills course requires continuous improvement based on comments provided by the students surveyed.
2. It appears advisable to continue these studies and carry out regular assessment surveys for other university courses.

Key words: survey, teaching, assessment, methodology, teaching programmes.

Wstęp

Nowoczesne nauczanie i uczenie się aktywizujące studentów w procesie myślenia, działania i tworzenia ma na celu nie tylko wyposażenie ich w trwałą i skuteczną wiedzę, lecz także w umiejętność posługiwania się nią w praktyce. Uwarunkowane jest to również koniecznością stałego doskonalenia procesu dydaktycznego. Temu celowi służy ewaluacja kolejnych etapów procesu kształcenia. Jest to metoda zbierania informacji o warunkach, przebiegu i wynikach działań dydaktycznych. Pozwala to wykładowcom na bieżącą obserwację efektów pracy, ocenę danego programu w celu dokonywania jego korekty lub modyfikacji. (1, 2)

Metodyka nauczania ruchu (MNR) jest jednym z przedmiotów szkolenia przyszłych fizjoterapeutów. Stanowi dział dydaktyki, czyli nauki o nauczaniu i uczeniu się. Celem tego przedmiotu jest przygotowanie studenta do profesjonalnej organizacji i prowadzenia ćwiczeń ruchowych w zakresie kinezyterapii zespołowej, zarówno dla osób zdrowych w ramach profilaktyki zdrowotnej, jak i dla niepełnosprawnych pacjentów w zakresie rehabilitacji ruchowej. Nauczanie czynności ruchowych jest procesem dydaktycznym i opiera się na zasadach pedagogicznych. Dlatego program metodyki nauczania ruchu zawiera zasady dydaktyczno-wychowawcze, które wskazują, jak powinno się uczyć i nauczać, oraz metody, za pomocą których te zasady będą wdrażane w życie, zarówno dorosłych, jak i małych pacjentów.

Wejście do Unii Europejskiej wymaga dostosowania norm, zasad i wzorów oraz programów nauczania do wymogów rynku europejskiego. Opracowywane są różne programy współpracy szkół wyższych z krajów członkowskich, które chcą zapewnić studentom uznawanie studiów za granicą, w ramach m.in. programu Erasmus. (3)

W myśl unijnych założeń, polskie uczelnie przyjęły nowe standardy nauczania. (4) Zmierzają one do wypracowania nowoczesnych programów kształcenia. Należy w nich rezygnować z systemu lekcyjno-szkolnego na rzecz prawdziwie uniwersyteckiego systemu studiów, którego podstawą jest zmniejszenie dominacji nauczania nad uczeniem się, czyli samodzielne studiowanie. Duży nacisk kładzie się również na zrównoważenie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych, jak też kształtowanie postaw absolwentów. Przed uczelniami stoi zadanie wykształcenia nowoczesnych specjalistów różnych dziedzin. Wymaga to stosowania takich procesów dydaktycznych, które dają absolwentom polskich uczelni możliwości konkurencji z kolegami z państw zachodnich.

Powyższe założenia realizowane są na zajęciach z MNR. Studenci uczą się pracować samodzielnie zarówno metodami proaktywnymi – usamodzielniającymi, jak również kreatywnymi, związanymi z twórczym myśleniem i działaniem. Wdrażamy też studentów do pracy z grupami pacjentów, których może cechować duża różnorodność emocjonalna, jak również zróżnicowana sprawność i wydolność organizmu. Prowadzenie tego typu zajęć jest zadaniem trudnym i odpowiedzialnym, toteż wymaga od fizjoterapeuty dużej wiedzy teoretycznej i praktycznej.

MNR jest przedmiotem realizowanym na początku procesu kształcenia z uwagi na to, że stwarza on niezbędne ramy dla dalszej edukacji zawodowej. Nauka trwa trzy semestry i jest zakończona egzaminem. Program jest realizowany poprzez cykl wykładów odbywających się w I i II semestrze oraz 90 godzin praktycznych ćwiczeń w salach gimnastycznych. Przebiegają one w zespołach 10-osobowych, gdzie studenci praktycznie wdrażają na swoich kolegach opracowane konspekty lekcyjne.

W 2008 roku ukazał się po raz pierwszy skrypt pt. „Metodyka nauczania ruchu – usprawnianie pacjentów na zajęciach grupowych”, który ma ułatwić studentom zrozumienie wielu zagadnień związanych z prawidłowym i efektywnym stosowaniem różnego typu grupowych ćwiczeń oraz stanowić inspirację do własnych poszukiwań w tym zakresie. (5) Skrypt zawiera również propozycje postępowania w wybranych jednostkach chorobowych, tak aby studenci na ich podstawie mogli poradzić sobie w przygotowaniu zajęć ruchowych z pacjentami o innych etiologicznie schorzeniach. Materiał zawarty w skrypcie ma równocześnie na celu przygotowanie studentów do umiejętnego podejmowania decyzji, realizacji zamierzonych zadań oraz oceny przydatności i skuteczności działań dydaktycznych w grupowych zajęciach z pacjentami.

Materiał i metody

W roku akademickim 2009/2010, pod koniec pierwszego semestru, po raz pierwszy przeprowadzono wśród studentów I roku fizjoterapii badania oparte o autorską ankietę ewaluacyjną.

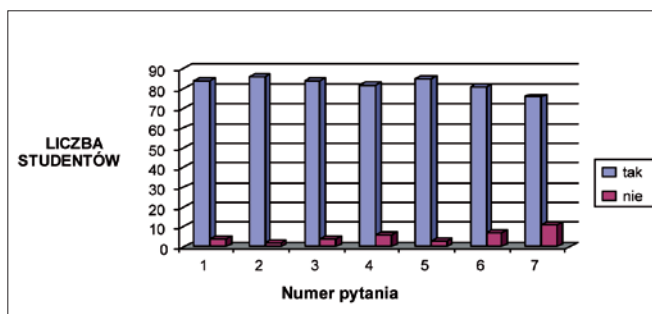
Ankietę wypełniło 88 studentów, co stanowiło 97,8% wszystkich studentów uczestniczących w zajęciach metodyki nauczania ruchu. Składała się ona z dwóch części. Pytania cz. I dotyczyły sprecyzowania celów i zadań realizowanych w semestrze. Pytania cz. II dotyczyły samooceny studentów i określenia stopnia satysfakcji z udziału w zajęciach. Pytania do ankiety zostały ułożone w taki sposób, aby wykazać ewentualne niespójności w odpowiedziach oraz ich wzajemne wykluczanie się.

Wyniki

1. Brak spójności w odpowiedziach i wzajemne ich wykluczanie się stwierdzono jedynie w nie-licznych ankietach (3,2%) i dotyczyły one tylko pojedynczych pytań.

2. Realizacja programu i rozwijanie kreatywności.

Odpowiedzi studentów obejmujące te aspekty problematyki poruszanej w ankiecie ujęto na **Rycinie 1**.

Ryc. 1. Suma odpowiedzi „tak” i „nie” na pytania od 1 do 7.

Pyt. 1. Czy zapoznałeś/aś się z realizacją programu w danym semestrze?

Pyt. 2. Czy cele i zadania programu dydaktycznego zostały jasno określone?

Pyt. 3. Czy program został opracowany w formie wykazu konkretnych zajęć?

Pyt. 4. Czy precyzyjnie sformułowano program działania w danym semestrze?

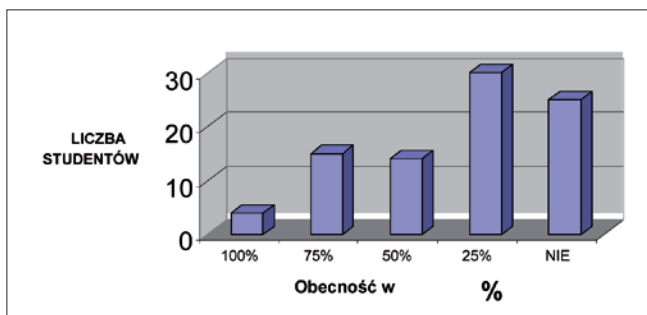
Pyt. 5. Czy podjęte działania na zajęciach z metodyki realizują program?

Pyt. 6. Czy zajęcia były prowadzone metodami twórczymi?

Pyt. 7. Czy odpowiadały Ci metody prowadzenia zajęć?

3. Frekwencja na wykładach.

Frekwencję na wykładach przedstawiono na **Rycinie 2**. Do nieuczestniczenia w wykładach oraz do najniższej – 25% frekwencji przyznało się 55 osób, co stanowiło 62,5% ankietowanych. Jedynie 15 ankietowanych nie udzieliło żadnej odpowiedzi. Niską frekwencję lub jej brak na wykładach studenci tłumaczyli niekonsekwentnie głównie złą porą wykładów, nudnym dla nich przedmiotem, dużą liczbą innych wykładów w ciągu dnia, brakiem czasu na wykłady z uwagi na znaczną liczbę innych terminowych zajęć i... brakiem możliwości robienia notatek (?).

Ryc. 2. Frekwencja na wykładach.

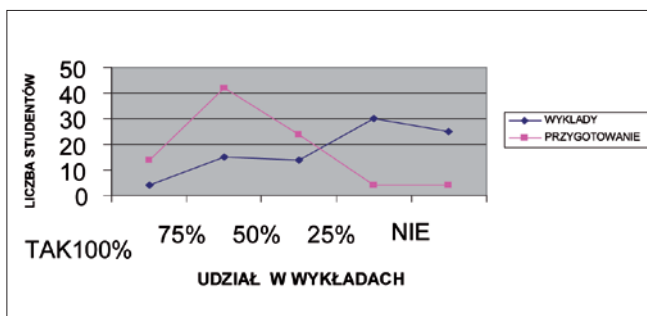
4. Frekwencja na wykładach a stopień przygotowania do zajęć.

Na pytanie dotyczące przygotowania do zajęć studenci odpowiadali:

a/ TAK: 100% – 14; 75% – 42; 50% – 24; 25% – 4;

b/ NIE: 25% – 4.

Ankieta ujawniła zależność pomiędzy uczestnictwem w wykładach a stopniem przygotowania studentów do zajęć – co ujęto na **Rycinie 3**.

Ryc. 3. Frekwencja na wykładach a przygotowanie do zajęć.

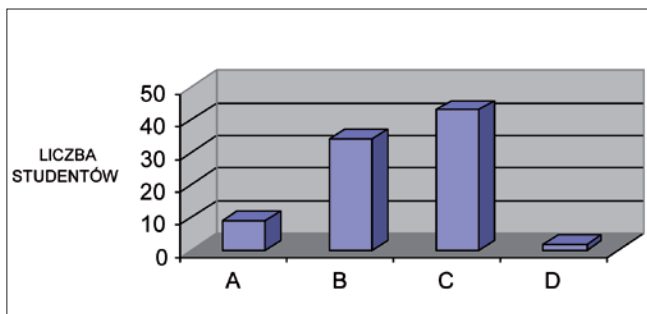
5. Ocena skryptu.

W ocenie skryptu do zajęć uzyskano następujące odpowiedzi (**Rycina 4**):

a) dobry i bardzo dobry – 43 osoby (48,9%);

b) „jest wystarczający” – 43 osoby (48,9%);

c) ocena negatywna – 2 osoby (2,2%).

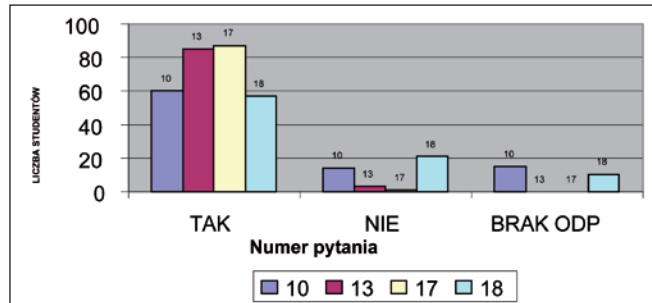
Ryc. 4. Ocena skryptu: A – jest bardzo dobry, przejrzysty, zrozumiały; B – jest dobry; C – jest wystarczający; D – jest zły, nieprzejrzysty, niezrozumiały.

Uwagi negatywne dotyczyły: zwiększenia materiału ilustracyjnego, zbyt ogólnikowego omówienia niektórych kwestii, małej ilości przykładów, niedokładności terminów, jak również tego, że: *informacje są najczęściej przedstawione w formie punktów, które trzeba opracować na podstawie innych źródeł, oraz pojawiających się błędów redakcyjnych (choć nie wymieniono jakich)*. Uwagi pozytywne: *wszystko jest jasne i wypunktowane, udało mi się z nim ukończyć semestr; zawiera sporo ilustracji, cały materiał jest zawarty w pigułce*.

6. Samoocena zaangażowania w zajęciach.

W większości – 82 osoby (93,2%) – oceniły swoje zaangażowanie w realizacji programu w sposób bardzo dobry i dobry; 56 studentów (63,6%) stwierdziło, że byli prawie zawsze przygotowani na zajęcia; 85 studentów (96,6%) uważało, że opanowali materiał, a przeznaczona na ten cel liczba godzin jest wystarczająca (zważywszy, że 55 studentów – 62,5% przyznało, że nie chodziło na wykłady lub ich frekwencja na nich była minimalna, a uzyskane oceny z zaliczenia semestru były w 64,7% dostatecznymi).

Opinie te ujęto na **Rycinie 5**.

Ryc. 5. Źródła zdobytej wiedzy – odpowiedzi na pytania.

10) Czy wykłady były uzupełnieniem materiału przerabianego na zajęciach praktycznych?

13) Czy opanowałeś/aś materiał w przewidzianej na ten cel liczbie jednostek dydaktycznych?

17) Czy przeprowadzone zajęcia zwiększyły Twoją wiedzę z zakresu przerobionego materiału?

18) Czy wykłady poszerzyły Twoją wiedzę w zakresie przerabianego materiału?

7. Uwagi do realizacji zajęć.

W większości – 85 ankietowanych (96,6%) wypowiedziało się, że nie mają uwag do realizacji zajęć lub że zajęcia im się podobały.

8. Ocena metod prowadzonych zajęć.

Wśród ankietowanych jedynie 11 studentom (12,5%) nie odpowiadały metody prowadzenia zajęć.

9. Uwagi do zmian w programie.

Konieczność zmian w programie sygnalizowało 12 studentów (13,6%), ale tylko 7 z nich wypowiedziało się na temat tych zmian, proponując m.in.: wprowadzenie do zajęć technik relaksacyjnych, większej liczby twórczych zadań i jeszcze więcej możliwości rywalizacji pomiędzy podgrupami.

Omówienie wyników

Odpowiedzi niektórych ankietowanych na pytania dotyczące zapoznania się z programem przedmiotu, opracowania go w formie wykazu do realizacji na konkretnych zajęciach oraz precyzji jego sformułowania wykluczały się wzajemnie. Biorąc pod uwagę fakt, że pierwsze zajęcia przeznaczone są na omówienie i rozdanie starostom grup pisemnego opracowania programu i jego realizacji na poszczególnych zajęciach, można uznać, że nie wszyscy studenci dokładnie się z nim zapoznali. Rozbieżności w odpowiedziach na pytania dotyczące twórczych metod prowadzenia zajęć oraz rozwijania na nich swojej kreatywności, jak również działań zmierzających w tym celu, nasuwają wniosek, że nie wszyscy rozumieją pojęcia: działania twórcze, kreatywne, związane z realizacją danego materiału, mimo omawiania tych zagadnień na zajęciach i realizacji ich tymi metodami. Na szczęście dotyczyło to niewielu studentów – 7 (7,9%) z 88 ankietowanych.

Nie wszystkim studentom – 10 osób (11,3%) – odpowiadały metody prowadzenia zajęć. Metody te opierają się głównie na samodzielności studentów w układaniu przez nich ćwiczeń, układaniu i rozwiązywaniu tematycznych krzyżówek, rebusów i zagadek. Z ankiety, obserwacji oraz ocen wynika, że niektórzy studenci nie potrafią wykazać się zaangażowaniem, samodzielnością myślenia i działania. Słabe przygotowywanie do zajęć odzwierciedla się brakiem większych efektów samodzielnej pracy. Zajęcia prowadzone metodami niewerbalnymi oraz metodyka uczenia się, a nie tylko nauczania, ma na celu rozbudzić wśród studentów ciekawość poznawczą i wyzwolić ich aktywność. Ale musi być ona również poparta systematycznością zdobywania wiedzy oraz chęcią współpracy. Proces ten wymaga odpowiedniej postawy zarówno studenta, jak i wykładowcy – koordynatora działań studentów.

W ocenie skryptu uwagi studentów dotyczące zwiększenia materiału ilustracyjnego i wnikliwego omawiania niektórych kwestii (nie podano jakich) nasuwają wniosek, że studenci często utożsamiają skrypt z podręcznikiem. Tymczasem we wstępie do niniejszego skryptu wyraźnie podkreślono, że *prezentowany materiał stanowi tylko pewien fundamentalny zasób wiedzy, stwarzający bazę do jej poszerzania oraz szukania nowych, ciekawszych i bardziej celowych rozwiązań metodycznych.* (5) Ponadto studenci na pierwszych zajęciach otrzymują wykaz obowiązującej literatury, w której można znaleźć materiał poszerzający.

Obserwuje się z niepokojem zbyt niską frekwencję na wykładach. Nie dotyczy to jednak tylko opisywanego przedmiotu. Odpowiedzi pozytywne, jak i negatywne, dotyczące treści wykładów, a także stopnia poszerzania przez nie wiedzy w zakresie przerobionego materiału, są nierzetelne, gdyż nie można wypowiadać się na powyższe tematy, nie chodząc na wykłady. Jednym ze środków zaradczych może być systemowe uznanie wykładów za obowiązkowe, tak jak są od lat obowiązkowe inne formy zajęć przewidziane tokiem studiów.

Podobnie przedstawia się zestawienie informacji dotyczących obecności studentów na wykładach i ich przygotowania do zajęć. Teoretycznie te dwa współczynniki powinny być do siebie zbliżone, gdyż wykłady poszerzają i uzupełniają materiał realizowany na ćwiczeniach. Uzyskane wyniki nie są ze sobą zbieżne. W opinii 64% studentów niska frekwencja na wykładach nie przeszkadza im w przygotowaniu do większości – 75% zajęć. Ankietowani studenci w 97% uważali, że zajęcia dydaktyczne zdecydowanie przyczyniły się do opanowania materiału, ale z kolei 65% z nich uważało, że przyczyniły się do tego wykłady. Wymaga to dalszych badań.

Podsumowanie

Ankieta wykazała w większości bardzo pozytywne odczucia studentów dotyczące zarówno sprecyzowania celów i zadań w danym semestrze, jak również samooceny i stopnia satysfakcji z udziału w zajęciach. Odpowiedzi były na ogół bardzo pozytywne i rzetelne. Daje to pogląd na odpowiedni dobór treści programowych oraz sposoby ich realizacji. Jednostkowo, zdarzyły się również negatywne opinie, ale jak wykazała analiza poszczególnych ankiet zawierających takie wypowiedzi, były one często niespójne i niejednokrotnie wykluczały się wzajemnie. Przyczyną tego mógł być brak zrozumienia celów i zadań programu w danym semestrze, niesystematyczność

w uczeniu się, jak również brak chęci i aktywności we współpracy. Słaba frekwencja na wykładach może również stanowić dodatkową przyczynę braku zainteresowania i zrozumienia treści programowych. Brak spójności w odpowiedziach może ponadto świadczyć o braku umiejętności analizy pytań, ich niewłaściwym rozumieniu bądź też mechanicznym wyborze odpowiedzi.

Dalsze badania będą powtarzane w dwóch kolejnych semestrach, w tych samych grupach studenckich, aby uzyskać pełną informację o całkowitej realizacji programu nauczania obejmującego trzy semestry.

Jednakże już na obecnym etapie badań wyciągnięto wnioski praktyczne, które powinny poprawić jakość nauczania przedmiotu metodyka nauczania ruchu w I semestrze zajęć. Są one następujące:

- a) należy wdrażać studentów do większej samooceny i wzajemnej oceny, podkreślając znaczenie samokrytycyzmu w jej kreowaniu;
- b) należy zmienić plan zajęć w zakresie jego konstrukcji. Wykłady nie powinny być „zablokowane”. Muszą odbywać się w każdym semestrze i stanowić uzupełnienie prowadzonych równolegle ćwiczeń. Nie powinny, tak jak dotychczas, wprowadzać materiału realizowanego dopiero w kolejnych semestrach;
- c) należy zwiększyć liczbę zajęć opartych o dyskusje w grupie i tym samym stwarzać studentom warunki do kreacji własnych działań w ramach realizacji obowiązującego materiału.

Piśmiennictwo

1. Niemierko B.: Ewaluacja dydaktyczna. Standardy edukacyjne. Elementy statystyki opisowej. Gdańsk 1998:8.
2. Strona informacyjna http://www.odn.krakow.pl/materialy/ewaluacja_w_educacji.pdf
3. European Credit Transfer System (ECTS); Users' Guide. Komisja Europejska. Bruksela-Luksemburg 1995.
4. Mosakowski R.: Szkolnictwo wyższe w krajach Unii Europejskiej. Stan obecny i planowane reformy. Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, Gdańsk 2002.
5. Kasperska K., Smolis-Bąk E., Białoszewski D.: Metodyka nauczania ruchu. Oficyna Wydawnicza WUM, Warszawa 2008.
6. Pieter J.: Ogólna metodologia pracy naukowej. Ossolineum, Wrocław 1967.

„Wykłady inauguracyjne z anatomii patologicznej” prof. Stefana Krusia

Najnowsza książka Profesora Stefana Krusia, legendy warszawskiej medycyny, wybitnego patomorfologa i byłego kierownika Zakładu Anatomii Patologicznej, zawiera 23 wykłady z tej dziedziny, wygłoszone dla studentów naszej Uczelni w latach 1947-96.

Jak wspominają słuchacze wykładów Pana Profesora, cieszyły się one ogromnym zainteresowaniem – przechodziły na nie tłumy, nie tylko po to, aby zdobyć potrzebną lekarzom wiedzę. Podczas tych spotkań naukowych można było bowiem dowiedzieć się o medycynie i praktyce lekarskiej tego, czego nie sposób znaleźć w żadnym podręczniku.

Zawsze były to raczej opowieści o patomorfologii i medycynie w ogóle, niż kostyczne wyliczanki,

z których składały się wykłady innych nauczycieli – wspomina jeden z uczniów Pana Profesora, dr Piotr Müldner-Nieckowski. – U Krusia [wykłady] zawierały nawiązania do poezji, muzyki, plastyki, ale i zdarzeń historycznych, czasem faktów pozornie zupełnie prywatnych. Przykuwały uwagę słuchaczy niczym najlepszy spektakl. Stefan Kruś umiał wskazywać ściśle związki ludzkiego charakteru i świata uczuć z rzetelną wiedzą i logicznym myśleniem w taki sposób, że każdy, kto się z jego słowem zetknął, stawał się lepszy i mądrzejszy jako przyszły lekarz*.

Sam autor w przedmowie do zbioru wykładów wyraża taką nadzieję: *Może czytelnicy ubawią się tym lub innym żartem, może wzruszą wierszem, może w tych pospolitych przykładach odnajdą*

zapomniane i dziś zupełnie nierzezywiste kłopoty z definicją wrzodu albo wady serca, a – co najważniejsze – może raz jeszcze przeżyją chwile, kiedy było nam wszystkim ze sobą dobrze, odświeżnie i uroczyście, kiedy chociaż raz w roku nie mówiliśmy prozą. (...) Tym zbiorem dziękuję każdemu z pokoleń moich uczniów za wszystko dobre lub kłopotliwe, co przeżyliśmy wspólnie.

Książka Profesora Stefana Krusia jest nie tylko okazją do „podróży w czasie” dla jego dawnych wychowanków i słuchaczy. To także szansa dla wszystkich czytelników do lektury medycznej na najwyższym poziomie.

S. Kruś, *Wykłady inauguracyjne z anatomii patologicznej*, Warszawa 2010, www.nazdrowie.pl, 208 s.

Źródło: *„Puls” 2009, nr 12; www.nazdrowie.pl

Frank González-Crussi „Tajemnice ciała”

Frank González-Crussi, emerytowany profesor Northwestern University Medical School, specjalista w dziedzinie anatomii patologicznej, napisał błyskotliwą, pełną barwnych opowieści książkę o tym, jak przez lata ludzkość dążyła do poznania sekretów skrywanych przez ludzkie wnętrze.

Przez długie wieki ciało było uważane za „obiekt zamknięty”, ponieważ jego wnętrze pozostawało dla człowieka niedostępne. Dopiero dzięki trwającym całe stulecia wysiłkom uczonych zagadka ludzkiego organizmu została rozwiązana i rozłożona „na czynniki pierwsze”. Frank González-Crussi opisuje drogę, jaka doprowadziła do odkrycia tajemnic anatomii, przywołuje rys historyczny, różnorodne poglądy, mity, legendy i symbole, jakie narodziły wokół rozmaitych narządów w ciągu wieków.

Przedstawia również fascynujące historie lekarzy i chorych, którzy przyczynili się do rozwoju wiedzy o ludzkim ciele. Wśród bohaterów książki są zarówno luminarze anatomii, jak i słynni pacjenci, jak Napoleon, Fryderyk Chopin czy Alexis St. Martin, którego nietypowa rana umożliwiła dr Williamowi Beaumontowi zagłębienie (dosłownie!) do wnętrza żołądka.

Poszczególne rozdziały książki zostały ułożone tak jak w podręczniku anatomii. Każdy z nich jest poświęcony jakiemuś systemowi narządów i pełnionej przez nie funkcji. Każda część ukazuje, w jak niezwykły i skomplikowany sposób ludzka fantazja upiększała wewnętrzną część ciała w różnych epokach i kulturach. Celem książki jest bowiem podkreślenie wagi symbolicznego – a nie tylko materialnego – wymiaru życia, który medycyna niekiedy lekceważy. Tymczasem, jak podkreśla autor publikacji, do

pełnego poznania ludzkiego ciała potrzebna jest także wiedza na temat „wyobrażeniowego obrazu wnętrza organizmu”, który ludzkość tworzyła przez stulecia.

Ludzkie życie jest wszak zarówno życiem organicznej fizjologii, jak i życiem relacji, symboli, marzeń i wyobrażeń. (...) Ten symboliczny ruch jest niezwykle potężną siłą. Książka ta została napisana w nadziei, że pewnego dnia medycyna znajdzie sposoby, aby wykorzystać tę siłę do spotęgowania korzyści płynących z jej metod leczenia i tym samym przeobrazi pacjenta z biernego bytu w aktywnego uczestnika procesu leczenia – pisze we wstępie do „Tajemnic ciała” Frank González-Crussi. Publikacja będzie niewątpliwie ciekawą lekturą tak dla specjalistów, jak i wszystkich osób zainteresowanych historią medycyny.

F. González-Crussi, *Tajemnice ciała. Dziurawe żołądki, bolące serca i płuca Chopina*, W-wa 2010, Znak, 276 s.

Porozumienie WUM z Fundacją Centrum Europejskie Natolin

15 lipca Warszawski Uniwersytet Medyczny podpisał „Ramowe porozumienie o współpracy” z Fundacją Centrum Europejskie Natolin.

Obie instytucje zobowiązały się podejmować wspólne inicjatywy o charakterze naukowym, edukacyjnym i publikacyjnym. Celem powyższych działań jest podniesienie wiedzy na temat ochrony zdrowia oraz upowszechnienie informacji dotyczących organizacji służb medycznych, w szczególności zaś informacji o europejskich rozwiązaniach prawnych, organizacyjnych i finansowych.

Z ramienia Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego dokument podpisał Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą prof. Sławomir Majewski, Centrum Europejskie Natolin reprezentowali natomiast Agnieszka Czachowska-Aussenberg i Grzegorz Tkaczyk.

Centrum Europejskie Natolin zajmuje się problematyką integracji europejskiej, prowadząc projekty badawcze, informacyjne i edukacyjne. Opiekuje się także natolińskim zespołem parkowo-pałacowym – jednym z najcenniejszych zabytków epoki romantyzmu w Polsce. Więcej informacji o Centrum na stronie <http://www.natolin.edu.pl/index.html>.

mgr Anna Lisicka, BliP

Mapa lokalizacji jednostek Uczelni już w Internecie!

Dział Informatyki przygotował w API Google Maps interaktywną mapę lokalizacji jednostek Uczelni, dostępną pod adresem www.wum.edu.pl/mapa.

Mapa przedstawia rozmieszczenie jednostek WUM (zarówno naukowo-dydaktycznych, jak i administracyjnych, a także szpitali, akademików itp.) na terenie Warszawy i okolic. Można na niej znaleźć zarówno dane teleadresowe, jak i fotografie uczelnianych budynków, co z pewnością ułatwi ich zlokalizowanie w rzeczywistości. Dodatkowo, w przypadku jednostek, które mają własną stronę internetową, mapa umożliwia przeniesienie się „jednym kliknięciem” właśnie na tę stronę. Zadaniem mapy jest ułatwienie pracownikom i studentom Uczelni (oraz wszystkim osobom zainteresowanym) poruszania się po jej kampusach.

Dział Informatyki prosi jednocześnie kierowników jednostek WUM o okresowe sprawdzanie i aktualizowanie danych w Bazie jednostek Uczelni, pod adresem <http://jednostki.wum.edu.pl>. Umożliwi to również automatyczne zaktualizowanie danych na mapie.

mgr Karolina Gwarek, „MDW”

WUM uczy najmłodszych

W roku 2010/11 studenci Uniwersytetu Dzieci po raz kolejny wezmą udział w seminariach przygotowanych przez naukowców z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

wiedza i wyobraźnia

Uniwersytet Dzieci jest najstarszą w Polsce dziecięcą uczelnią, która oferuje edukację wzorowaną na wykładach i warsztatach akademickich. Za-

jęcia dla dzieci w wieku od 6 do 14 lat są prowadzone przez pracowników z prestiżowych uczelni wyższych i dotyczą wielu dziedzin nauki. Spotkania odbywają się w przestrzeniach uniwersyteckich, ośrodkach naukowych oraz w miejscach zwykle niedostępnych dla dzieci, takich jak: obserwatoria astronomiczne, laboratoria diagnostyczne, stacje badawcze, banki czy drukarnie.

Współpraca Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego z Uniwersytetem Dzieci trwa od roku 2008. Pierwszemu programowi edukacyjnemu o nazwie „Zdrowie” patronował JM Rektor prof. Marek Krawczyk, drugiemu zatytułowanemu „Mistrz i Uczeń” – Prorektor ds. Dydaktyczno-Wychowawczych prof. Marek Kulus. W przygotowanie zajęć, obok profesorów i doktorów WUM, zaangażowani byli także członkowie studenckich kół naukowych.

Projekt Mistrz i Uczeń będzie kontynuowany w nadchodzącym roku akademickim. Uczniowie klas VI i gimnazjaliści będą uczęszczać na dwa seminaria przygotowane przez pracowników naszej Uczelni. Pierwszy cykl zajęć, stworzony przez prof. Bożenę Werner zatytułowany „Serce jak na dłoni”, drugi zaś opracowany przez dr Iwonę Malinowską – „Mam to we krwi”. Zakończeniem edukacji będzie stworzenie pracy posterowej przez każdego seminarzystę.

Z myślą o dzieciach w wieku od 10 do 11 lat planowane jest wznowienie programu „Zdrowie”. W gronie prowadzących wykłady z tego cyklu znajdą się również pracownicy Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Podobnie jak w roku ubiegłym zajęcia odbywające się w ramach Uniwersytetu Dzieci zostały objęte patronatem Prorektora ds. Dydaktyczno-Wychowawczych WUM – prof. Marka Kulusa.

mgr Anna Lisicka, BliP

Logo: www.uniwersytetdzieci.pl, wiadomości24.pl